

Discursul
președintelui României, Traian Băsescu,
cu ocazia lansării proiectului
"Revizuirea Strategiei Naționale de Dezvoltare Durabilă"
(22 ianuarie 2008)

"Doamnelor și Domnilor,

De la început, doresc să urez succes proiectului de revizuire a Strategiei Naționale de Dezvoltare Durabilă a României (la orizontul anului 2020). Mulțumesc organizatorilor, donatorilor, experților precum și tuturor organizațiilor și cetățenilor care se implică în activitatea de consultare publică necesară construirii acestui scenariu de dezvoltare pe termen lung a României.

În acest context, doresc să-mi exprim satisfacția pentru faptul că revizuirea, implementarea și monitorizarea Strategiei de Dezvoltare Durabilă a României, au devenit o responsabilitate explicită a Guvernului.

Nu este prima acțiune privind perspectivele dezvoltării durabile pe termen lung a României. Toate demersurile post-comuniste dedicate acestui subiect - mai ales cele din 1999 și 2003 - au avut însemnătatea și relevanța lor pentru descrierea unui viitor mai bun pentru locuitorii României.

Revizuirea Strategiei Naționale de Dezvoltare Durabilă are loc în condițiile în care România a dobândit o nouă calitate instituțională: aceea de Stat Membru al Uniunii Europene - cu toate drepturile și obligațiile specifice acestei calități.

Tocmai de aceea, consider că procesul de revizuire și implementare a Strategiei de Dezvoltare Durabilă a României trebuie să fie caracterizat, de asemenea, printr-o calitate înaltă.

Asigurarea calității procesului de revizuire a strategiei este o responsabilitate majoră a instituțiilor administrației publice din România - atât față de cetățenii României, cât și față de partenerii noștri internaționali, în primul rând cei din Uniunea Europeană.

Această strategie trebuie să reflecte o nouă atitudine față de cetățean. Conținutul ei nu trebuie să fie o colecție de „iluzii” frumoase pe care le oferim cetățeanului! Strategia trebuie să fie caracterizată de realism iar cetățenii trebuie să fie cei mai activi participanți la conturarea acestui viitor al lor. După cum cunoașteți, în Strategia de Dezvoltare Durabilă revizuită a Uniunii Europene se pune accent pe participarea cetățenilor și a societății civile la revizuirea și implementarea strategiei.

În acest context, felicit prezentul proiect comun România-PNUD, pentru faptul că a prevăzut consultări cu experți și organizații ale societății civile - și mai ales pentru faptul că a extins această consultare la nivelul celor 8 regiuni de dezvoltare. Astfel, revizuirea strategiei din România se înscrie în tendința bunelor practici ale Uniunii Europene.

În acest spirit vorbesc și despre nevoia de calitate a procesului de revizuire a strategiei. Voi fi deschis și cu dumneavoastră.

România este percepută ca o țară cu deficit în domeniul capacității administrative. Iar din nefericire, aceasta nu este doar o problemă de percepție. Să nu ne ascundem. Avem exemple nenumărate de domenii cu slăbiciune administrativă - pregătirea pentru absorbția și utilizarea eficientă a fondurilor Uniunii Europene, coerența politicilor de macrostabilizare, capacitatea de planificare și programare a politicilor și resurselor bugetare etc.

Această realitate trebuie schimbată. Este nevoie de o mai bună guvernare, la toate nivelurile - împreună cu cetățenii și sub controlul lor. Aceasta este în deplin acord cu obiectivele Strategiei de Dezvoltare Durabilă. Este suficient să amintesc faptul că, între obiectivele și indicatorii strategiei, un loc aparte deține buna guvernare. Iar faptul că România este poziționată, în clasamente internaționale, între țările cu un nivel ridicat al corupției este o expresie a faptului că încă nu avem o bună guvernare.

Este, deci, nevoie să accelerăm reforma în administrația publică, în general în instituțiile statului.

Să recunoaștem că asigurarea coerenței politicilor publice în România reflectă încă, în principal, o atitudine mai degrabă de răspuns la impulsurile de programare venite din afară - Uniunea Europeană, Banca Mondială, FMI etc. Astăzi, sistemul de planificare și programare al Uniunii Europene este principalul mecanism care ordonează obiectivele și acțiunile noastre.

Trebuie să renunțăm la complexe inutile! În sine, planificarea nu este o metodă comunistă. Avem nevoie de un sistem propriu de planificare și programare - pe termen scurt, mediu și lung - în care să integrăm coerent semnalele externe. Cazul planificării bugetare pentru sistemul de pensii este edificator în acest sens. Și aceasta, într-un domeniu esențial al dezvoltării durabile - durabilitatea sistemelor de pensii (mai ales în condiții de evoluție demografică descrescătoare numeric și de îmbătrânire). Strategia de Dezvoltare Durabilă ne oferă șansa de a deveni pro-activi și coerenți. În mod corelat, avem nevoie de metodologii de previziune și prognoză. De asemenea, trebuie să dezvoltăm statistica departamentală.

Pe de altă parte, administrația publică trebuie să se bazeze mai mult pe achiziția de servicii de asistență tehnică, expertiză și consultanță de pe piață. Să ne uităm la piața de achiziții publice. Predomină covârșitor bunurile și lucrările. Dacă nu sunt fonduri de la Uniunea Europeană, PNUD, Banca Mondială și alte instituții internaționale, practic, administrația noastră nu are nevoie de expertiză. Desigur, schimbarea sistemului presupune o mai bună planificare, transparență și control în domeniul achizițiilor publice și un alt rol al funcționarului public. În acest context, felicit domeniul cercetării care a planificat sume de la buget pentru a elabora o strategie pentru cercetare-dezvoltare și inovare pe bază de achiziție de expertiză românească. E un început.

O altă reformă importantă menită să îmbunătățească guvernarea este definitivarea funcționării sistemului integrat de piețe și delimitarea clară a rolului statului în economie. Avem nevoie de concurență. Nu numai că trebuie să revedem ajutorul de stat, dar este nevoie să raționalizăm instituțiile publice pentru a nu mai oferi servicii în domenii în care există piață. Statul să se concentreze pe reglementare – mai ales în domeniile în care există acquis comunitar – iar intervenția sa economică să se limiteze la cazurile de eșec al pieței.

Încă funcționăm cu unele piețe distorsionate. Nu vom putea să gestionăm eficient resursele naturale și mediul dacă nu vom avea piețe funcționale. Până la urmă, trebuie să vedem dacă avem sau nu încredere în piață. Sunt cunoscute intervențiile pe care le-am avut în domeniul energiei, spre exemplu, subiect esențial al dezvoltării durabile. Acum mai bine de un an am cerut o strategie în domeniu. În toamna trecută, în CSAT, am avut o analiză a documentului produs de Guvern. Am întrebat: va fi sau nu distorsionată piața energetică dacă vom avea din nou o mare companie de stat? Nu am obținut un răspuns edificator nici până.

Dezvoltarea durabilă presupune gândire globală și acțiune locală – un bun mesaj care a devenit bine cunoscut în lume. Numai că României îi va fi greu să se alinieze acestei tendințe dacă nu este urgentată descentralizarea – deja, mult prea mult amînată. În strînsă legătură cu aceasta este și nevoia de reorganizare administrativ-teritorială. Numai în acest mod vom apropia de cetățean decizia privind dezvoltarea.

Stimați participanți,

În continuare, doresc să mă refer la un set de politici publice care sunt legate de conținutul Strategiei de Dezvoltare Durabilă și de contextul economico-social specific României.

Nu voi insista pe cifrele și țintele cantitative referitoare la mediu, biomasă sau emisii de CO₂ - la care, de altfel, m-am referit public în alte situații (în special legate de participarea la reuniunile Consiliului European). Sunt convins că acest domeniu va fi bine abordat de către ministrul Mediului.

Doresc să folosesc acest prilej pentru a vă supune atenției un alt set problematic pe care îl consider de o importanță capitală pentru viitorul României.

Am intrat în Uniunea Europeană cu mari decalaje față de media Uniunii, sub diverse aspecte – PIB/locuitor, intensitate energetică, productivitatea muncii, competitivitate. Disparitățile noastre regionale sunt mari iar regiunile din România sunt printre cele mai rămase în urmă regiuni din Uniunea Europeană.

Deși focalizată pe creșterea calității vieții "intra" și "inter" generații, Strategia de Dezvoltare Durabilă trebuie să ofere și un cadru strategic pentru implementarea Strategiei Lisabona – ale cărei obiective generale sunt creșterea economică și crearea de locuri de muncă. Cele două strategii trebuie abordate ca 2 strategii complementare. Este nevoie, deci, și de protejarea mediului și a resurselor naturale, de egalitate de șanse și de includere socială, dar și de competitivitate, eficiență și productivitate.

În România, urmează o perioadă de 15-20 de ani în care eforturile guvernelor trebuie să vizeze modernizarea structurii economice și îmbunătățirea substanțială a indicatorilor de performanță.

România este țara din Uniunea Europeană care are cea mai mare pondere a agriculturii în structura populației ocupate pe sectoare de activitate (cca.30%). Există estimări conform cărora, la orizontul anului 2020, am putea să reducem această pondere cel puțin la jumătate, adică 15% din populație; și trebuie să realizăm această reducere în condițiile țintirii unei rate de ocupare de 70% a populației din mediul rural.

Acest proces este unul dificil. Pe de o parte, procesul amintit reprezintă un transfer masiv de locuri de muncă din agricultură în alte ramuri – cu deosebire în servicii. Pe de altă parte, el înseamnă și o restructurare substanțială a conținutului muncii (mai ales în agricultură, dar și în alte ramuri). La orizontul anului 2020, marea provocare a modernizării structurii economice este, deci, restructurarea calitativă a locurilor de muncă.

În consecință, este nevoie de coerență în guvernare pentru a asigura:

- dezvoltarea agriculturii – cu obiectivele principale: creșterea randamentelor agricole și a productivității muncii
- dezvoltarea rurală – în contextul dezvoltării locale și regionale, al planificării spațiale și al dezvoltării policentrice
- infrastructură modernă de transport
- gestiunea mediului, a resurselor naturale, a biodiversității și a schimbărilor climatice – pe baza unor noi modele comportamentale în producție și consum
- investiții în tehnologii nepoluante și prietenoase pentru mediu – cu accent pe investiția străină, în special de tip "Greenfield"

- creare de întreprinderi – în special IMM - și de noi locuri de muncă (cu deosebire în mediul rural)
- politică tehnologică și inovare (bazate pe efort susținut de cercetare-dezvoltare), în special pentru a obține, la nivel de întreprindere, reducere de consumuri energetice și, pe de altă parte, a resurselor materiale; în același timp, trebuie să asigurăm resurse regenerabile de energie;
- de asemenea, flexibilitatea și securitatea pe piața muncii sunt un alt obiectiv.

În mod deosebit, însă, este vorba de un efort susținut și realist în domeniul educației și al creșterii cunoștințelor – în primul rând, în ceea ce privește învățământul primar și secundar, în scopul de a asigura preponderent conținutul necesar nivelului mediu de instruire și calificare. Discuțăm de peste 1 mil. de noi locuri de muncă - respectiv, de oameni cărora le trebuie instruire și cunoștințe adecvate. În acest context, în România, reducerea ratei abandonului școlar este și ea o prioritate.

În plus, acest proces de transfer inter-sectorial de mână de lucru va avea loc în condițiile în care se va manifesta tot mai accentuat declinul demografic (cu consecința sa directă: îmbătrânirea structurii pe vârste a populației).

Ca urmare, România trebuie să se pregătească încă de pe acum pentru a face față unor noi presiuni care, în principal, se referă la:

- în primul rând, durabilitatea sistemului de pensii publice și creșterea ratei de dependență economică
- în al doilea rând, ocuparea celor în vârstă de peste 50 de ani (ale căror cunoștințe riscă să se perimeze cel mai rapid) precum și ocuparea celor de vârstă a treia (care doresc să mai lucreze)
- în al treilea rând, durabilitatea sistemului de sănătate publică - domeniu în care trebuie să fim conștienți și îngrijorați, în special de faptul că, astăzi, suntem țara din Uniunea Europeană care are cel mai mare nivel al mortalității infantile (reducerea acesteia fiind o urgență a anilor imediat următori) precum și a faptului că suntem o țară cu un nivel mai redus al speranței medii de viață
- în al patrulea rând, reconcilierea dintre viața de familie și cea profesională – astfel încât îngrijirea copiilor să nu se realizeze pe seama reducerii timpului dedicat asigurării veniturilor familiei
- în al cincilea rând, migrația internațională în contextul liberei circulații a muncitorilor – amenințare pe care o vom elimina numai dacă vom fi capabili să găsim câteva soluții. Printre acestea, enumăr reducerea riscului de expunere la sărăcie; să ocupăm mâna de lucru din afara Uniunii Europene și, mai ales, pentru a crește veniturile în mod substanțial și pe termen lung (și aceasta în condițiile în care productivitatea muncii va trebui să crească mai rapid decât veniturile – ca o premisă a dezvoltării durabile).

Condiția pentru atingerea obiectivelor acestor politici structurale este stabilitatea macroeconomică, armonizarea între politicile monetare și cele fiscale și bugetare. În anii imediat următori, prioritatea României este pregătirea pentru a intra în zona euro (probabil, în 2014) precum și îmbunătățirea transparenței și a managementului bugetar multianual. Ultimul an ne arată că trebuie să intensificăm eforturile în această direcție.

Doamnelor și Domnilor,

În esență, prin coerența politicilor publice trebuie să reconciliem creșterea economică susținută cu protejarea și conservarea vieții și ale mediului, pe termen lung.

Aliatul nostru este societatea bazată pe cunoaștere. Dar, dincolo de aceasta, trebuie să găsim un liant și mai trainic. Acesta este o comuniune de valori pe care să le împărtășim toți cei care azi le proiectăm și pe care să le transmitem celor de mâine.

Din această perspectivă, ar fi ideal ca revizuirea și implementarea Strategiei de Dezvoltare Durabilă a României să se constituie într-un proces de coagulare a intereselor și aspirațiilor din societatea românească.

De aceea, este nevoie de multă deschidere către cetățean și de comunicare cu acesta.

Încă odată, vă doresc și doresc românilor mult succes în realizarea acestei Strategii de Dezvoltare Durabilă pe termen lung!

Vă mulțumesc!”

*Departamentul de Comunicare Publică
22 Ianuarie 2008*